

RECENZJA KSIĄŻKI: „WIARA I FILOZOFIA. ROZMOWY WSPÓŁCZESNYCH FILOZOFÓW O BOGU” (GARY GUTTING)

Gary Gutting jest filozofem akademickim na University of Notre Dame (stan Indiana, USA), a w jego kręgu zainteresowań badawczych znajduje się filozofia nauki, filozofia religii, a także XX-wieczna filozofia francuska. Od 2011 roku Autor regularnie publikuje swoje teksty na blogu "The Stone" (przynależącym do dziennika "The New York Times").

Pozycja "Wiara i filozofia..." jest dobrze zredagowaną antologią wywiadów ze współczesnymi filozofami, które ukazywały się na Blogu w 2014 roku. Każdy rozdział porusza inną niszę filozofii religii i opatrzony jest wstępem oraz zakończeniem, dzięki czemu tekst nabiera ciągłej formy, a wywiady okazują się być jedynie przyczynkiem do poruszenia pewnych zagadnień i przedstawienia przemyśleń Autora. Niemniej jednak i tak najlepszym określeniem pomysłu, jaki zrealizował Gutting, to mozaika lub przekrój przez filozofię religii.

Swoistym przyczynkiem do przeprowadzenia tych wywiadów, jak możemy się dowiedzieć w pierwszym rozdziale, były wyniki ankiety podane przez portal Phil-Papers, z których wynikało, że 62% światowych filozofów to ateści, a 11% skłania się ku tej opcji. Guttinga zdziwiło, iż zaledwie 6% badanych określiło się mianem agnostyków. Sam Autor określa siebie jako agnostyk, chociaż jednocześnie jest rzymskim katolikiem, co może wydawać się na pierwszy rzut oka co najmniej dziwne, o ile nie sprzeczne. Takie samookreślenie może wynikać z rozróżnienia kwestii przekonań (co do prawdziwości twierdzeń o istnieniu oraz istocie Boga) i praktyki religijnej. W zasadzie takie rozwiązanie nie jest nie do pomyślenia, tym bardziej jeśli ów agnostyk okazuje się być agnostykiem poszukującym (jak sam to określił: warto drążyć). Właśnie z tych prywatnych przekonań motyw agnostycyzmu jako opcji najbardziej racjonalnej przewija się (z mniejszym lub większym nasileniem) przez cały Tekst.

Książka kończy się notami o rozmówcach Guttinga (jak również o nim samym), toteż dobrze jest przed przeczytaniem danego wywiadu sięgnąć na ostatnie kartki Dzieła.

Spis treści dobrze prezentuje zakres merytoryczny podejmowanych dyskusji:

1. Przedmowa
2. Głos za teizmem (Alvin Plantinga)
3. Głos za ateizmem (Louise Anotny)
4. Religia i dekonstrukcja (John Caputo)
5. Doświadczenie i wiara (Howard Wettstein)
6. Miękki ateizm (Philip Kitcher)
7. Religia i kosmologia naukowa (Tim Maudlin)
8. Religia i ewolucja (Michael Ruse)
9. Perspektywa muzułmańska (Sajjad Rizvi)

10. Hinduizm - boskość bez Boga (Jonardon Ganeri)
11. Buddyzm - religia bez boskości (Jay Garfield)
12. Religia i wiedza (Keith DeRose)
13. Kontekst historyczny (Daniel Garber)
14. Zamiast zakończenia
15. Nota o rozmówcach
16. Nota o autorze

Warto nadmienić, iż rozdział "Zamiast zakończenia" to wywiad Gary'ego Guttinga z samym sobą! Pytania dotyczą m.in. przyczyny i celu powstania przedstawionych w Książce wywiadów. Autor i zarazem rozmówca ostatniego rozdziału dokonuje subiektywnych podsumowań poglądów teistów oraz ateistów, wskazując m.in. na takie problemy jak:

- niemożność dowiedzenia istnienia Boga;
- pozanaukowość twierdzeń teistycznych;
- brak pełnego zaangażowania ateistów w badanie współczesnych, wysoce wyspecjalizowanych argumentacji teistycznych;
- odróżnienie twierdzeń religijnych (nieweryfikowalnych) od ogólnego poglądu na istnienie Boga;
- ekskluzywizm religijny;
- brak racjonalnego namysłu nad religią jako źródło fanatyzmu religijnego.

Gutting w tej partii Tekstu tłumaczy się również (niejako przed samym sobą) w jaki sposób godzi agnostycyzm (wstrzymanie sądu na temat istnienia Boga) z przynależnością konfesyjną, jaką jest w jego przypadku rzymskim katolicyzm.

Na pewno jest to Pozycja godna polecenia, szczególnie dla osób, które interesują się filozofią religii i religiologią. Poruszone tematy są dobrane jako mozaika ukazująca szerokie spektrum współczesnych spojrzeń filozoficznych na kwestię Boga. Niektóre rozdziały, z uwagi na szczegółowość poruszanych zagadnień (czy lepiej powiedzieć specjalistyczność) mogą okazać się trudniejsze w rozumieniu. Nie należy jednak się pochopnie zniechęcać, gdyż bardzo możliwe, że po przewertowaniu kilku kartek Czytelnik odnajdzie swoją nisze tematyczną i wciągnie się w wir dialogu.

Sensoholik,
czyli Konrad Pasikowski